93031 - Çalıntı Malın Satın Alınması ve Alıcıdan Başkasına İntikal Etmesinin Hükmü

Soru

Babam, bir kâfirden birtakım çalıntı makine satın aldı. Bunun hükmü nedir? Daha sonra ticarette kullanmak üzere babamdan aldığım paranın hükmü nedir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Çalınan malları -kâfirlerden çalınmış olsa bile- satın almak caiz değildir. Çünkü bu çalıntı mallar; başlı başına haram olup satın alma, hibe verme, hediye etme veya miras bırakma gibi meşru yollarla dahi kimsenin sahip olması caiz olmayan varlıklardır.

Alacağı şeyin çalıntı olduğunu bilen kimsenin görevi; hırsızın yaptığı davranışın yanlış olduğunu söylemek, hırsızlıktan tövbe etmesini ve malları sahiplerine iade etmesini emretmek, gücü yetiyorsa malları sahiplerine iade etmeye çalışmaktır. Bunun dışında çalınan malların yerini sahiplerine bildirmek veya bu konuda sorumlu yetkilileri bilgilendirmek gerekir.

Bilerek çalıntı bir mal satın alan kimse, günah işlemiş olur. Bundan dolayı tövbe ettiğinde çalıntı malı sahiplerine iade etmesi ve kendisine satandan bedelini geri istemesi gerekir.

Hırsızdan mal satın almak; günaha ve düşmanlığa yardım etmek ve hırsızın yaptığı işe devam etmesini sağlamaktır. Ayrıca kötülükten sakındırmayı da bırakmaktır. Bununla birlikte satışın geçerli olabilmesinin şartlarından biri de satıcının sattığı şeyin sahibi olmasıdır. Eğer hırsız ise o malın sahibi değildir ve bu da sözleşmenin geçersiz olmasına neden olur.

İlim ehlinin bu konudaki fetvaları şöyledir:

1-Şeyhulislam İbn Teymiye Rahimehullah şöyle dedi:

Gasp edilmiş bir mal sözleşme yoluyla elde edildiğinde bu malın teslim alınması mübah olmaz. Şayet Müslüman bunu biliyorsa bundan sakınır. Satıcı, bir kişinin parasını çalmışsa veya emanetine ihanet etmişse ya da onu gasp etmişse, veya gasp edilen kişiden zorla ve haksız yere almışsa; bu çalıntı malı almak caiz değildir. Bu parayı hediye almak, takas yoluyla elde etmek, kira veya satış bedeli olarak saymak veya borç olarak geri ödemek caiz değildir. Çünkü bu çalıntı mal, o mazlumun gerçek tartışmasız hakkıdır. (Mecmu el Fetava 29/323)

2-İbn Teymiye başka bir yerde şöyle dedi:

Şayet Tatarlarla veya başkalarıyla gasp ettikleri varlıklar varsa onlardan bunları satın almak caiz değildir. Ancak şeri' yollarda kullanılmak üzere veya mümkünse sahiplerine iade edilmesini sağlamak amacıyla satın almak caizdir. Sahiplerine ulaşılmazsa Müslümanların genel yararına harcanır. (Mecmu el Fetava 29/276)

3-Daimî Fetva Kurulu Alimleri şöyle dedi:

Satışa sunulan bir mal çalıntı olduğu veya gasp edildiğinden emin olunursa ya da satan kişi bu mal satışında şer'i olarak malik veya vekil değilse; ondan satın almak haramdır. Zira bu davranışla günaha ve düşmanlığa yardım etmek ve malın sahibine ulaşmasını engellemek vardır. Ayrıca insanlara zulüm, kötülüğü ikrar ve günah sahibine ortak olmak vardır. Yüce Allah şöyle dedi: "İyilik ve takva konusunda yardımlaşın, günah ve haddi aşmada yardımlaşmayın. Ve Allah'tan korkup sakının." (Maide 2)

Buna göre bir eşyanın çalındığını veya gasp edildiğini bilen kişi, onu çalan kişiye nazikçe ve hikmet dahilinde hırsızlıktan vazgeçmesini tavsiye etmelidir. Şayet geri dönmez ve suçunda ısrar ederse, bu durumu yetkili makamlara bildirerek cezanın infaz edilmesi gerekir. Zira bu davranışla hırsız işlediği suçun cezasını çeker; hak, sahibine iade edilir, iyilik ve takvada yardımlaşma gerçekleşir ve mazluma yardım edilmiş olunur.

Enes r.a'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle dedi: "Kardeşin zalim de olsa mazlum da olsa ona yardım et!" sahabeler: "Ey Allah'ın Rasulü! Mazlum olduğundan yardım edeceğimizi anladık, peki zalim olduğunda nasıl yardım edelim?" Rasulullah: "Onu zulümden alıkoyarak..." (Buhari, İmam Ahmed)

Zalimi haksızlığından ve saldırganlığından vazgeçirerek desteklemek, mazlumun hakkını geri almaya çalışarak destek olmak ve zalimin mazluma zarar vermesine engel olmak farz-i kifayedir. Zalimin ve isyankarın elini tutup onu caydıracak resmi bir sıfat veya ondan daha güçlü birisi yoksa bunu gören kişi güç ve imkanına göre, nezaket ve hoşgörüyle zalimi uyarır ve bu davranış için sevap kazanacaktır. (Daimî Fetva Kurulu 13/82-83)

4-Şeyh Abdulaziz b. Baz Rahimehullah'a şöyle soruldu:

Bana çalıntı olduğu anlaşılan bir eşya arz edildi. Ancak arz eden kişi hırsız değildi. Kendisi bir şahıstan, o şahıs da hırsızdan almış. Bu durumu bildiğim halde günahkâr olur muyum? Zira kendisinden çalınan kişiyi tanımıyorum?

Cevap:

Kesin olarak veya yüksek ihtimalle çalıntı olduğunu bildiğin bir malı satın alman caiz değildir. Yüce Allah şöyle dedi: "Günah ve haddi aşmada yardımlaşmayın."

Satıcının şer'i olarak mala sahip olmadığını veya satmaya yetkili olmadığını bildiğin halde ondan satın alarak başkasının malını haksız yere almış olursun. Ancak malın hırsızdan zorla alınması mümkün değilse ve sahibine iade etmek için satın alırsan sakıncası yoktur. Şayet malı hırsızdan zorla almak ve onu cezalandırmak mümkünse şer'i olarak vacip olan uygulama budur. (Fetava Şeyh İbn Baz 19/91-92)

İkincisi:

Babandan para almanda sakınca yoktur. Zira malında haram ile helal karışmışsa onunla alışveriş, hibe ve borç gibi muameleler yapılabilir. Yahudiler faiz ve haram mal yedikleri halde Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem onlarla alışveriş yapmıştır.

Şayet babandan aldığın mal, çalınan malın kendisi ise bu durumda babana da sana da helal olmaz.

Sonuç: Babana haramdan uzaklaşması ve sadece helal gözetmesi hususunda nasihat etmen gerekir. Zira haram ile gelişen vücudun ateşte yanması evladır. Allah sizi harama muhtaç eylemesin ve sizi helaliyle zengin kılsın.

En iyisini Allah bilir.